

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ПІДЛІТКІВ В ЛІЦЕЯХ З ПОСИЛЕНОЮ ВІЙСЬКОВО-ФІЗИЧНОЮ ПІДГОТОВКОЮ

У нормативно-правових документах наголошується, що професійна діяльність соціального педагога в ліцєях з посиленою військово-фізичною підготовкою має на меті не лише формування фізичних навичок та військової дисципліни, але й розвиток ціннісних орієнтацій у підлітків (Положення про військовий ліцей, ліцей із посиленою військово-фізичною підготовкою, 2024). Варто відзначити, що основним завданням сучасного соціального педагога є створення умов для гармонійного розвитку особистості учнів, включаючи їх ціннісні орієнтації, що є одним з головних показників розвитку суспільства.

Мета роботи – проаналізувати діяльність сучасного соціального педагога з формування ціннісних орієнтацій підлітків в освітньому середовищі ліцеїв з посиленою військово-фізичною підготовкою.

У сучасному світі, де важливим складником стає формування громадянського суспільства з високим рівнем соціальної відповідальності та здатності до самореалізації, особливою актуальністю репрезентується питання процесу формування ціннісних орієнтацій у підлітків. Цей процес відіграє важливу роль у формуванні особистості та визначає подальший розвиток суспільства.

Особливого значення набуває аспект впливу військово-фізичної підготовки на ціннісні установки молодого покоління. Ця діяльність вимагає специфічного підходу та ретельного аналізу, оскільки залучення учнів до таких закладів освіти накладає свої особливі вимоги на їхні цінності та орієнтації.

Необхідно зауважити, що підлітковий вік є періодом активного становлення особистості, тому вплив на ціннісні орієнтації в цей час має особливе значення. Підлітки активно відчують потребу в самовираженні та пошуку власного місця

у суспільстві, що робить їх особливо вразливими до зовнішніх впливів. Формування у молоді ціннісних орієнтацій (ідеалів, мети, стандартів, які визначають, що є важливим, бажаним та прийнятним для них) зумовлене впливом різних факторів, таких, як сімейне виховання, освіта, середовище, засоби масової інформації тощо.

Ліцеї з посиленою військово-фізичною підготовкою надають особливий акцент на розвиток фізичних якостей, виховання дисципліни, відповідальності та патріотизму. Формування ціннісних орієнтацій є складним та багатогранним процесом, що визначається не лише особистими характеристиками підлітків, але й соціальним середовищем, у якому вони знаходяться.

Соціальний педагог може сприяти формуванню ціннісних орієнтацій учнів через ряд стратегій, методів, особливостей, враховуючи специфіку освітнього середовища та потреби цільової аудиторії.

У зв'язку з цим вбачаємо необхідність зазначити особливості діяльності соціального педагога з формування ціннісних орієнтацій підлітків в ліцях з посиленою військово-фізичною підготовкою, що можуть включати наступні аспекти (Щебельська О., 2018):

1. Розуміння специфіки; адаптація до військово-спрямованої атмосфери ліцею та врахування військово-патріотичних цінностей, що притаманні даній установі: соціальний педагог повинен розуміти специфіку виховання та навчання в ліцях з посиленою військово-фізичною підготовкою. Це може включати розуміння важливості дисципліни, самоконтролю, відповідальності та інших цінностей, що є важливими у такому середовищі.

2. Створення безпечного середовища: соціальний педагог повинен створити сприятливу атмосферу, де підлітки почуваються комфортно для відкритого обговорення цінностей і переконань. Це може включати проведення групових дискусій, індивідуальні консультації та взаємодію з учнями під час занять та поза ними. Важливо розвивати дружбу, співробітництво та підтримку між учнями (проведення тренінгів, заходів, що спрямовані на підтримку позитивних міжособистісних відносин

та вирішення конфліктів). Соціальний педагог повинен бути готовим надавати підтримку учням у вирішенні конфліктних ситуацій та вчити їх конструктивному способу вираження своїх почуттів.

Використання відповідних методів: соціальний педагог може використовувати різні методи для формування ціннісних орієнтацій (виховування почуття доброти, співчуття – працювати над розвитком емпатії та доброзичливості в учнів; формування толерантності, ставлення до старших та оточуючих людей, до праці та громадських доручень тощо). Через групові проекти та командні завдання, педагог може сприяти розвитку навичок співпраці та командної роботи, включаючи бесіди, тренінги, групові дискусії, рольові ігри та інші активні методи.

3. Підтримка розвитку особистості: соціальний педагог повинен допомагати підліткам розвивати свій внутрішній світ, самооцінку та усвідомлення власних цінностей. Це, перш за все, увага до особистісного зростання кожного підлітка, зокрема в контексті його вікових особливостей та потреб. Соціальний педагог спрямовує зусилля на стимулювання самопізнання, розвиток самооцінки та формування позитивної самоідентифікації кожного учня, що є важливим етапом у процесі визначення власного місця в суспільстві та в армії. Це може включати індивідуальні та групові тренінги, спрямовані на розвиток емоційного і соціального інтелекту.

4. Врахування впливу військово-фізичної підготовки на формування ціннісних орієнтацій та співпраця з іншими спеціалістами: соціальний педагог може співпрацювати з іншими спеціалістами, такими, як психологи, вчителі, тренери з фізичної підготовки, щоб забезпечити цілісний підхід до формування ціннісних орієнтацій. Може впроваджувати програми, спрямовані на розвиток спортивних якостей, тим самим сприяючи зміцненню духу, впевненості та відповідальності учнів (Наказ МОН України №680 від 04.06.2013).

5. Робота з батьками вихованців ліцеїв: соціальний педагог може також працювати з батьками учнів, щоб забезпечити їх підтримку та залучення в процес формування ціннісних орієнтацій. Ці особливості вимагають від соціальних

педагогів глибокого розуміння цінностей, які вони намагаються формувати, а також здатності працювати в специфічному контексті ліцеїв з посиленою військово-фізичною підготовкою.

Отже, діяльність соціального педагога в ліцеях з посиленою військово-фізичною підготовкою спрямована на комплексне впливання на особистісний розвиток підлітків, забезпечуючи їх готовність до викликів сучасного суспільства та можливу службу в армії. Сучасний соціальний педагог, працюючи у ліцеї, повинен бути гнучким, емпатичним та компетентним у роботі з підлітками, сприяючи їхньому гармонійному особистісному розвитку та формуванню ціннісних орієнтацій.

У сучасному освітньому середовищі, особливо в ліцеях із посиленою військово-фізичною підготовкою, соціальний педагог відіграє важливу роль у формуванні ціннісних орієнтацій підлітків. Його діяльність базується на діагностиці, вихованні моральних цінностей та створенні психологічного комфорту для учнів. Ретельне врахування особливостей закладу освіти дозволяє ефективно здійснювати педагогічний вплив та сприяти гармонійному розвитку особистості підлітків.

Синиця А. В.

ІННОВАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ З МАС-МЕДІА

У сучасному світі соціальна комунікація виступає як важливий інструмент соціальної роботи, що сприяє ефективному взаєморозумінню, здатному вирішувати конфлікти та формувати соціальні зміни. Соціальні працівники використовують комунікацію як механізм досягнення цілей соціальної інтеграції та підтримки, що вимагає глибокого розуміння теоретичних та практичних аспектів цього процесу.

Значення соціальної комунікації у соціальній роботі не можна недооцінювати, адже вона виступає не просто як процес передачі інформації, а як засіб впливу на уявлення та ставлення суспільства до соціальних питань (Глебова Н., 2013).